בסוד שיח

מאת שאול שיח

הצעת פרופ' הלל וייס לראשי המפד"ל:

שינוי מהות המפד"ל ויעדיה והקמת "מפלגה יהודית־לאומית"

פרופ' הלל וייס עושה בימים אלה נפשות בקרב ראשי המפד"ל, רבני ש"ע וגורמים אחרים, לשנות את מהות המפד"ל ויעדיה על־ידי שינוי שמה ומהותה מ"מפלגה דתית לאומית" ל"מפלגה – תנועה יהודית לאומית".

בפורום של מזכירות "אמונים" שהתכנסה בימים אלה הציג פרופ' וייס את עיקרי משנתו והצהיר, כי הוא אמנם פועל על דעת עצמו, אך מעודד מאד מתגובות הנלהבות לתן זכה מצד האישים במחנה הציונות הדתית, שבמניתם העלה את רעיון "המפלגה היהודית־לאומית".

פרופ' וייס שלח את עיקרי מצעו גם לראשי "מימד" מתוך תקווה שניתן יהיה לאחד את כל פלגי הציונות הדתית תחת גג התנועה החדשה.

התגובה הראשונה להצעה הייתה של המזכיר המדיני של המפד"ל, ח"כ שאול יהלום שטען, כי "מוקם מדי להריץ רעיון כזה", אך בישפ"ע התגובות היו חיוביות ביותר.

במכתבו אל ראשי המפד"ל כותב פרופ' וייס: "השינוי יתבטא בעצם הפנייה התביעה לכלל ישראל להתלכד סביב לאומיותו היהודית כמשמעותה בהיקף הדעות וההלכות של שלומי אמוני ישראל לדורותיהם. המפלגה החדשה תשרין מקומות ליהודים חילוניים וליהודים חרדים, במספר ובשיבוץ שיוסכם על־ידי מוסדות המפד"ל. הכוונה ליהודים המכירים ביהודה של הלאומיות היהודית וביכויותיה של התנועה הציונית ומהותם דוגמא לכך ברעותיהם ובאוזחות חייהם. ובפרט הללו המכירים בכוחו של החינוך הדתי והתעולת הלאומים הפרטית הצומחת לכל אדם הקשור באוזחות ובמידות ישראל."

פרופ' וייס שבוק את הצעתו גם אצל חבריו בשמאל, ביניהם גבריאל מוקד ראו בה רעיון עקרוני שיש לברך עליו.

פרופ' וייס קורא במכתבו לפתוח את החינוך הדתי למסגרות נוספות, לא רתיות המעוניינות להיות קשורות בלימוד תורתנו דרכי ימיו של עם־ישראל במידה ובדרך הראויים.

"חשוב מאוד שבמפלגה יהיו אנשי שמאל "אנשי ימין ואנשי ביניים", לדעתו, שאלות ארץ ישראל יכולות להישאר פתוחות בשלב זה ואין צורך להכריע בהן בשלבים הראשונים של הקמת המסגרת הזרשה. גם לאחר מכן יישארו פתוחות, מלבד במקום שצריך ליטול הכרעה פוליטית קונקרטית.

פרופ' וייס מסביר, כי התנועה – המפלגה החדשה חייבת לבטא את דרכה של הלאומיות היהודית הייחודית בכל תחומי החיים כגון בכלכלה – היא גאולת הסוציאליזם התורני, וכן במחוך, התיישבות בתביעות השלום וכמובן במימד החינוכי הרחב האחראי להתגבשותו של כל אדם מישראל ומסילה להשפיע בכך גם על יחסם של נוכרים לישראל.

במניינו לראשי המפד"ל טוען פרופ' וייס, כי היהדות הדתית הלאומית אינה יכולה לפגוש יותר רק ממנה אלית. בכך היא רק עוד כת אחת שזרכה להשפעה עמוקה על הים מוגבלת ואולי אף מיצתה את עצמה. "בכל שפגורים שינויים בשיטת הבחירות, בתוקה ובתומני היים אחרים, כך חייב לעלות כח מדיני חוק שיהיה מסגרת־גג גם למפלגות דתיות, חרדיות ולאומיות אחרות. לדוב המפלגות, אם לא לכולן, אין עולם אידאי ולא משרה לאומית."

קשה להעריך אם הצעתו של פרופ' וייס תזכה לדיון מעמיק באחד ממוסדות המפד"ל. ואת, מאחר והציונות, הפרסונאליות תן תן הקובעת לעתים קרובות את גורלן של אידאות מהסוג הזה של פרופ' וייס.

ראשי המפד"ל מעודדים מתגובות הציבור הדתי־לאומי על פעילותם במישור הפרלמנטרי והציבורי, ומחיאות הכפיים להן זכו מנהיג המפד"ל, יהודון הנר בערב "כתם ביבנה" ב"היכל התרבות" לאחרך כל נאומו, תן רק בימוי אחד לגיבוי שלו הוכנה המפד"ל מאז המחמך.

ראשי המפד"ל משוכנעים, כי בכל זם לומר

הציבור הדתי־לאומי על בשרו, כי אי אפשר לחזור על מפלגה דתית־לאומית. מקרמי המזכירות של המפד"ל הטובים ביותר, הם ש"ס ומפלגת העבודה. אם לשפוט על־פי ההצלחה של מוסדות החינוך של "עמך" ו"צביה", הרי שיקשה מאוד לקרם הקלטה של פתיחת החינוך הממ"ד גם לציבור שאינו שומר תורה ומצוות, אם כי ניתן לחוש, כי הולך וגדל הציבור הלא דתי המגלה עניין במוסדות החמ"ד, ככל ששרת החינוך והתרבות, שולמית אלוני מתבססת בתפקידה.

השבוע סיפר רבה של "קדומים", הרב רני שילה, כי הוספסקה פעילות בהתנרבות של מתנכת בבתי ספר באזות הערים באזור השרון, להקניית יסודות היהדות. המורה וכתה להעריכה רבה על עבודתה מצד מנהלי בתי הספר והזהרים, אך בעקבות תלונה של הורה אחד, והנתה הוראה זו משמעית להפסיק את שיעוריה, שכאמור נתנו בהתנרבות. לנוכח הביקורת שהיתה על הלהלה זו, באה החוירה חדשה לאפשר למורה את השיעורים ביהדות אך רק בהסכמת כל ההורים. ומכיוון שתמיד ימצאו הורים שיחששו שבניהם ידעו מ"י משהו על יהדות, נראה, כי המורה לא תשוב עוד ללמד יהדות בעיר הזאת.

תעודת ציונים למשק הישראלי

אלוהין רבושקה הוא עמית בכיר במכון הזבו שליד אוניברסיטת סטנפורד. כמרכז הוא עמית בכיר במכון ללימודים אסטרטגיים ופוליטיים מתקדמים בירושלים, ועומר בראש החטיבה למחקר ומדיניות כלכלית של המכון. ד"ר רבושקה הוא מחברם של ספרים, מונוגרפיות ומאמרים רבים על מדיניות מיסוי והשוואה במיסוי, על ניהול פיננסי בקנה־מידה ארצי ומקומי, ועל פיתוח כלכלי. מאז 1988 משמש ד"ר רבושקה בכלכלתה של ישראל.

השבוע היסב ד"ר רבושקה עם כמה מחברי ועדת הכספים של הכנסת וחילק ציונים למשק הישראלי בעליפה ובכתב.

המדוע המרכזי של "תעודת ציונים למשק הישראלי 1992" הוא כי אין שינוי. ובלשונו: כי 1992 היו בישראל שתי ממשלות, במחצית הראשונה של השנה שלטה ממשלה בראשות הליכוד שהיתה ממשלת "שב ואל תעשה" ואילו ממשלת העבודה ששלטה במחצית השנייה היא ממשלה של "עסקים כרגיל".

ד"ר רבושקה אומר, כי שתי הממשלות ריבוי אמנם על רפורמות, אולם המדיניות הכלכלית נשארה נאמנה להרגלים מן העבר: הדשה על סיוע, תרומות ועדויות להלוואות, במקום מאמץ למשוך השקעות זרות ישירות. הוא מונה את תחלואי המשק: "המדים" לחילדן עסקים, קרנות פנסיה וקופות חולים כושלים, בעיקר אלה השייכים להסתדרות, ה"הזרות אנכפסר סובסידיות לקיבוצים ולמושבים ו"השקעים בחוצות: דיבורים רמים על יציבות השקל, אבל המשך מדיניות הפיזותים התקופתיים. הפרטה בצעד צב בקיצור הבט אזורה אל העבר ולא אל העתיד.

ד"ר רבושקה רואה אור בהחלטתו האמיצה של שר האוצר, "בייגה" שוחט, בניגוד לעמדת יועציו, לאפשר הקמת אזור ייצור לייצוא תופשי בנגב או בגליל. לדעתו, "אם האוזר יקרים עוד וגידים בחודשים הקרובים יתברר שישראל נקטה אסטרטגיה חודשה למשיכת השקעות זרות ולהרחבת מעורבותו של המשק הישראלי בשוק העולמי".

ד"ר רבושקה שהוא אוסטריזה בעתנות הכלכלית במערב, יוצא בביקורת חריפה נגד נגיד בנק ישראל, פרופ' יעקב פרנקל. לטענתו, הסכמתו של הנגיד להזיז את שער האמצע של השקל ביחס לסל המטבעות גרמה לשלוש תוצאות שליליות. "הראשונה, היא אמינות ההבטחות שלו בשוקי ההון. כאשר הבנק חוזר ומכריז על התנגדותו לכל פיחות ואחר כך נכנע ומותחר, מקבלים ספסרי המטבע את המסר, שאפשר להרוויח כסף מניחוש העיתוי ההיכרי של הפיחותים, שניה, והחשוב מכל, צעד זה מרתיע השקעות זרות ישירות. וכי איזה משקיע ירצה להביא לישראל דולרים, או מטבע־חוץ אחר, כשהוא יודע שאם ימתין לפיחות הבא, יוכל או חודש נוסף, יוכל לקבל שקלים רבים יותר תמורת כספו. פיחותים בלתי צפויים משמשים שלעולם אין למשקיע הזר מוזר מתאים להשקיע את כספו בישראל. התוצאה הייתה, אפוא, היעדר שוחלט כמעט של השקעות זרות ישירות בכל תולדותיה של ישראל. ושלישית הדבר מקשה עוד יותר להגשים את המטרה של יציבות מחירים בשוק המקומי. השינוי של 3 אחוזים בשער האמצע, לא היה הברחי משום נימוק כלכלי אובייקטיבי".

ד"ר רבושקה קובל, כי "המציאות הישראלית הבסיסית של חוסר עקיבות, סתירה ושיתוק ניכרת לעין בכל מקום בישראל".

בתעודת הציונים שלו הוא מרבה לדבר על הזיבוש המאכזב של קצב ההפרטה של החברות הממשלתיות.

ה. י. מבני־ברק פוקד עקרות

ביקשתי רשות מהרב ה. י. מבני־ברק, אבדך חסידי העולה לקברי צדיקים בגליל אחת לשבוע, כדי לבקש על כלל ישראל, שיסכים שאפרסם את שמו המלא וכתובתו, כדי שהמצטרכות בכך יפנו אליו, כדי להיושיע בזרעא היה וקיימנו. אלא שזרב ה. י. התנגן וביקש שלא אעשה זאת, משום שממילא כבר עתה אין לו חיי משפחה נורמליים בשל המספר הרב של אנשים המגיע אל ביתו בשעות סבירות ולא סבירות. שמו עובר מפה לאוזן כמי שהצליח במקום שפרופסורים נכשלו – לפקוד עקרות. מספרים עליו "מופתים" ששפוש קשה להאמין להם. אלא שהעובדות הן וותכות ונברקו לעשרות. הרב ה. י. אינו מתפרנס מידיעותיו בתחום הזה ואין הוא נוהג בהליכותיו כאדמו"ר או מחולל נסים. הוא שומר על צניעות ועל פשטות ו"הקבלות" חוזות יותר מכל גילגולי הציניים.

באחד המשעים בגליל ישנה שורה ארוכה של עצי תפוח נבולים כתוצאה מ"הסנולות" של הרב ה. י. כל עץ נבול הציב מרי בטן לעקרת, כולל נשים שציפו לילד למעלה מעשר שנים.

הרב צבי טאו הזדרז לעשות "מי שבירך"

הרב צבי טאו מהאידאולוגים הבולטים של הציונות הדתית ברוח הראי"ה קוק זצ"ל, הזדרז ביום שני, למחרת בחירת הרבנים הראשיים לישראל, לעשות להם "מי שבירך" בעת אות ה"עליות" לתורה. בכך ביקש להבהיר לשומעי לקחו, כי אין להיגרר אחר הפרשנויות הפוליטיות בסוגיית הרבנות הראשית, וכי יש לקבל את מרות הרבנים הראשיים החדשים בכל הכבוד הראוי.

השבוע התעניינו מקורביו של הרב הראשי לישראל, הרב ישראל מאיר לאו שליט"א למי טילפן ראשונה כאשר הגיעתו הבשורה על בחירתו? אלה שעמדו סמוך אל הרב סיפרו, כי הייתה זו שיחה אל מעבר לים לניו־יורק לחבר קרוב ביותר. אותו חבר שמר על קשר הדוק עם הרב הראשי מידי יום ביומו, ולפעמים מספר פעמים ביום וסיפר את רושם בשעות קשות. הרב הראשי ידע, כי בישראל הכל כבר יודעים את התוצאה מהרדיו ועל כן עשה מחווה לחבר טוב לכל יתרופפו עצביו.

יציאתו של הרב י. מ. לאו את תל־אביב, העלתה את מועמדותו של הרב הדיין בבית הדין הרבני הגדול, הגר"ש דיכובסקי שליט"א מהדמויות הרבניות הנערצות בתל־אביב. כבר עתה התלכדו סביבו כמה החוגים בעיר, ומקרוב בו "הבורה־מן הכבוד – הכבוד דודף אחריך". אביו של הגר"ש דיכובסקי, הרב שמעיה דיכובסקי זצ"ל היה מרביצי התורה, יומם וליל, בתל־אביב של מעלה, ולמעשה לא פסיק פומה מגירסה.

להגר"ש דיכובסקי, הנזהר מכל מעורבות בפוליטיקה תמיכה מאסיבית גם בקרב ציבור הרבנים בתל־אביב.

ימות המשיח:

צעירי מר"ץ ותלמידי הישיבה בנתיבות מפיקים יחד את "פגז"

לצעירי מר"ץ בנתיבות יש עתן מאוד דינמי העונה לשם "פגז". צעירי מר"ץ בעיירה אינם מתפצאים כל־כך בעריכת העתן ובהפקתו, וזם פנו לעזרת תלמידי "ישיבת הנגב" בנתיבות שיסייעו בידם במלאכת הפקת העתן. על כל המשתמע מכך. תלמידי הישיבה בראשותו של הגר"י מאיר שליט"א אמנים בהפקת עתונים, שכן, לישיבה עתן משלה: "קרן אור".

לצעירי מר"ץ ול"ישיבת הנגב" אינטרסים משותפים, כמו ראשות המועצה המקומית וחיסולו הפוליטי של ראש המועצה הקודם, וזהר, איש הליכוד. כדי להשתלט על המועצה המקומית חברו תלמידי הישיבה עם "בבא ברנך" וזוי־מנה איש מתאם בין הישיבה לבין האומר־ר והוא הרב משה בוטבול. צעירי מר"ץ בנתיבות למדו מהתנועה הבוגרת, כי אפשר לחיות עם ש"ס בשלום ומה שטוב בממשלה לא יזיק גם בנתיבות. וכך יחברו אנשי מר"ץ בנתיבות לתלמידי הישיבה כדי להכתיר את ר' אזרחן כהן כראש מועצה. ומה דעת ראש הישיבה על שיתוף הפעולה הנעשה גם בין כתלי ישיבתו? אומר ראש הישיבה הרב יאסר מאיר שליט"א הנחשב כמתנר תורני דגול:

"מזהר במשהו זמני ביותר. אני לא אסכים שזה יהיה קבוע. זה לא מוצא חן בעיני גם כן. הם לא כל־כך מר"ץ כמו שהם נגר וזהר. זהר יותר גדול ממר"ץ. נכון, השם מר"ץ על העתן הוא בעייתי, אבל כמו שאמרתי זה זמני. הישיבה אינה מפיקה את העתן בחינם, הם משלמים בשביל זה."